

▲ Den franske forfatter Jules Verne. – Foto: Félix Nader.

Jules Verne troede på verdens fornuftige indretning

bog

Jules Verne: En verdensomsejling under havet.
Oversat af Lone Teglskov. 460 sider. Løvens Forlag.

Her er den så: den uforkortede version af klassikeren "En verdensomsejling under havet" til oplæsning for de 8-10-årige. Måske er den for detaljeret, for navneopremsende til de små lyttere, måske er den forkortede version alligevel bedre til dem?

Spændende er historien, især efter at de tre mænd bliver fanger på den store ubåd, og alle de tekniske raffinementer bliver udlagt et efter et. Verden er et kontrollabelt sted, naturen lader sig styre af den menneskelige fornuft og beregning.

Egentlig var romanen science fiction, da den udkom 1869-70. Man havde måske set nogle enkeltmands-

ubåde i den amerikanske borgerkrig omkring 1862, men ubåde i dette kæmpeformat var ren spekulation. Ubåden som dræbermaskinen bliver da også fra starten fejlagtigt taget som en kæmpehval, man bare skal tæt nok på for at kunne harpungere.

Men da netop det forsøges, og harpunen glider af på sammenboltede stålskind, indses det, at det er en menneskeskabt maskine i et hidtil uset format og med et hidtil uset elektrisk fremdrivelsesmiddel, der gør det hurtigere end alle andre skibe i verden.

Indvendig er undervandsbåden indrettet til kaptajn Nemo og hans mænd med den yderste borgerlige komfort cirka 1870. Og så begynder alle forklaringerne på, hvordan sådan en ubåd klarer sig. En slags omvendt Robinson Crusoe i datidens teknologier. Her sejler Crusoes ø bare rundt som ubåden, styret af kaptajn Nemo, der på

grund af sit uudgrundelige had til alle samfund trawler jordens have igennem og besøger undersøiske steder iført dykkerdragt og harpungevær. Han henter alle sine fødevarer fra havet og lever i det hele taget afskåret fra de menneskelige landsamfund.

Læst i dag er romanen først og fremmest en ligefrem hyldest til den positivistiske omverdensholdning, som samtiden omkring 1870 havde arvet fra videnskaben: "Mål alt, hvad der kan måles, og vej, alt hvad der kan vejnes". Naturlovene styrer alt, og kan man dem som formler, kan man kontrollere verden.

Bogen svulmer af forklaringer på dette eller hint, klassifikationer og underinddelinger, navneopremssninger af alt inden for en bestemt kategori. Alt skal indskrives og gøre tilgængeligt for mennesket i fuldstændige kataloger over alle mulige tilfælde. Man må nok forelese sig lidt i alle disse redegørelser for at holde den meget lange bog

ud! De er smukke i sig selv med alle deres tal og deres tiltro til, at her er den endelige forklaring på alt fundet.

Men bogens stil lider under de mange naturvidenskabelige forklaringer.

Personerne tegnes med en psykologi, der er lige så enkel som troen på, at alt kan måles og vejnes. Oversættelsen virker pålidelig, og en masse fagkyndige er blevet rådspurgt om navne og betegnelser, så det danske sprog virkelig er blevet tvunget ud i al sin katalogiske kunnen. Så navne- og begrebsmæssigt er oversættelsen en præstation, mens den ikke kan gøre noget ved Jules Vernes egen fattige stil.

Alligevel bør denne roman indgå i børns opdragelse, som den teknologiske tidsalders "Robinsonade". Det er godt engang at have troet på verdens grundlæggende fornuftige sammenhæng!

BO HAKON JØRGENSEN
kultur@k.dk